

Una Filmoteca (o Cinemateca, segons la geografia on s'ubica) és fonamentalment un *Arxiu de Films*, d'acord amb la primera regla dels estatuts de la FIAF (Federació Internacional d'Arxius de Films). Avui dia, per la lògica que imposen les noves tecnologies, els esmentats arxius amplien la seva denominació per tal de donar cabuda a les imatges en moviment en altres suports alternatius als films cinematogràfics, com ara el vídeo. A Catalunya, comptem amb l'Arxiu d'Àudiovisuals de la Generalitat de Catalunya (Filmoteca). Una Filmoteca no només es dedica a l'emmagatzemament de films, sinó que porta una complexa tasca que comprèn *la recerca, la investigació, la catalogació, la restauració i la conservació dels materials cinematogràfics*, que formen part del patrimoni cinematogràfic d'un país, per tal de posar-lo al servei de tota la comunitat. Cada vegada que s'aconsegueix de recuperar un material important per a la història, com aquesta pel·lícula de la celebració de la *Festa Major de Mataró l'any 39*, és motiu de satisfacció per part de tots els professionals que treballen a l'Arxiu. I encara més, com és en aquest cas, en què la recerca ha estat mercès a les gestions realitzades —de forma altruista— per persones convençudes de la importància de recuperar el nostre patrimoni àudio-visual. Com a mostra de l'interès que comporta l'estudi d'un film documental, presentem aquest treball de recerca.

Anton Giménez i Riba,
conservador de l'Arxiu d'Àudiovisuals de la Generalitat de Catalunya (Filmoteca).

FIESTAS DE LAS SANTAS EN EL AÑO DE LA VICTORIA, UNA MOSTRA DEL PATRIMONI CINEMATOGRAFIC RECUPERAT A MATARÓ

EL PATRIMONI CINEMATOGRAFIC.

Entenem per *patrimoni cinematogràfic* tots aquells materials relacionats amb el fet cinematogràfic, és a dir, aparells, documents, cartells, ... tot allò que pugui ajudar a documentar i entendre el producte artístic final, la pel·lícula.

El cinema, un art del qual s'ha vist la naixença i del qual aviat s'acomplirà el centenari, va començar com un art molt vinculat a l'entreteniment de les masses i haurien de passar molts anys abans que no se li atorgués el distingit títol de *setè art*. Per aquest motiu, aquells que haurien d'haver vetllat per la salvaguarda d'unes imatges irrepetibles del nostre passat històric, permeteren la desaparició de bona part seva.

Segons estudis fets recentment, s'ha calculat que la destrucció de pel·lícules de l'època del cinema mut oscil·la —segons el país— entre el 70 i el 85%. A l'Estat Espanyol, aquesta xifra pren un embalum dramàtic, se situa al voltant del 98% de l'obra cinematogràfica del període que va del 1895 al 1915;

això vol dir que tan sols dues de cada cent pel·lícules filmades s'han salvat de la desaparició total. És, per tant, molt important salvar el poc que resta.

Cada objecte artístic requereix unes determinades tècniques i uns recursos adients per tal de garantir la seva conservació. Entenem que la pel·lícula és un objecte artístic que, com veurem, pateix d'una gran fragilitat. Veurem el perquè.

CARACTERÍSTIQUES FÍSiques DEL SUPORT O PEL·LÍCULA.

Les pel·lícules de nitrat.

Anomenem pel·lícula a les imatges que han quedat impreses damunt una làmina prima i flexible. D'aquesta làmina, en diem suport, el qual, des del seu descobriment, ha anat variant la seva composició. Aquesta serà, en bona part, la que determinarà la seva desaparició més o menys tardana.

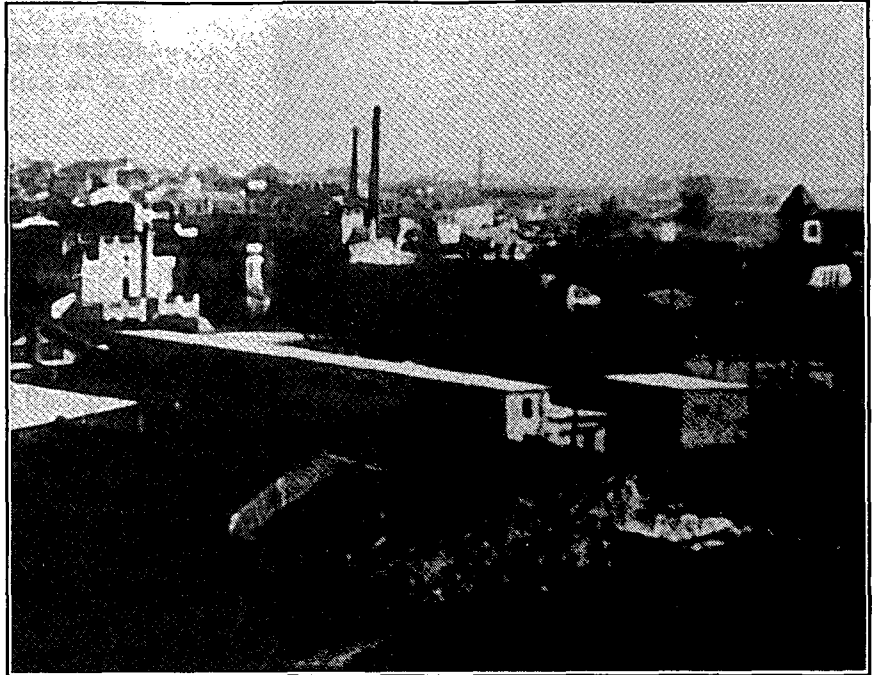
Hi ha dos descobriments que possibilitaren la creació i posada en pràctica de la filmació de pel·lícules.

El 1890, cercant el substitut per al marfil, John Wesley Hyatt, partint dels estudis efectuats amb un derivat de la cel·lulosa, la piroxilina, va descobrir el cel·luloide. Aquest podia adquirir la forma que hom desitgés i, en fred, podia ser laminat i polit. De la cel·lulosa, se n'han desenvolupat nombrosos materials, com la nitrocel·lulosa, el plàstic, ...

L'altre invent decisiu va ser el que va fer George Eastmann, fabricant de material fotogràfic. Cercant la manera de popularitzar la fotografia, va donar un pas importantíssim en començar a emprar el cel·luloide com a base on estendre l'emulsió seca, composta de sals de plata.

El cel·luloide, amb les seves brillants característiques òptiques i mecàniques, va demostrar ser un suport ideal per a la fixació de la imatge en moviment. En canvi, tenia una greu contrapartida, la seva facilitat de cremar. En efecte, el nitrat de cel·lulosa posseeix una gran quantitat d'oxigen en la seva composició, motiu pel qual pot continuar encès malgrat l'absència d'aire. Quan una pel·lícula de nitrat s'encén, no hi ha res capaç d'apagar-la i cal esperar la pròpia extinció del material. La facilitat de cremar va ser causa de nombroses tragèdies, de les quals només ressenyem unes poques a tall d'exemple.

- Any 1897. La Charité a París. Van morir més de 25 persones.
- Any 1908. Palau de Las Arenas, Barcelona. Teatre Principal, Barcelona.
- Any 1927. Hospital Clínic de Cleveland. Incendi causat per la combustió de radiografies fetes amb suport de nitrat.
- Any 1929. Glen Cinema de Paisley, Gran Bretanya. Moren 60 nens.
- Any 1945. Laboratorios Riera, Madrid. Moren dues persones i es cremen 650.000 metres de pel·lícula, entre els quals hi havia importants documents de la Guerra Civil.

La ciutat de Mataró. Any 1939. Foto Arxiu d'Àudiovisuals. De la pel·lícula *FIESTAS DE LAS SANTAS EN EL AÑO DE LA VICTORIA*.

I, malauradament, podríem esmentar-ne moltes més (1).

Altres causes de desaparició de les pel·lícules de nitrat.

Una altra causa important és la descomposició. Des del moment de la seva fabricació, el cel·luloide inicia un procés d'envelliment, més o menys ràpid, que el portarà a la seva destrucció final. Aquest procés s'inicia per la ruptura de les cadenes de la composició química de la cel·lulosa, a causa dels gasos que s'alliberen per la inestabilitat del material. Aquests, en combinar-se amb la humitat de la gelatina o de l'ambient, produeixen àcid nítric que afavoreix el procés. L'emulsió es torna enganxosa, s'estova, pren una aparença de mel, i es provoca la destrucció de la unió que existia entre el suport i l'emulsió.

Una altra de les manifestacions de la inestabilitat química del suport és la pèrdua de les dimensions i l'elasticitat originals. En perdre matèria a causa de l'evaporació, el suport s'encongeix, dificultant el seu pas pel projector. L'emulsió, afeblida per la contracció, tendeix a separar-se del suport i a esquarterar-se.

Investigacions efectuades pels més prestigiosos experts del tema, han donat l'any 2000 com a data màxima de supervivència de les pel·lícules de nitrat.

A totes aquestes causes inherents a la pròpia composició química de la pel·lícula, cal afegir-hi les causades voluntàriament al llarg de la història. Una primera onada de destrucció massiva de pel·lícules es produí després de la Primera Guerra Mundial, en considerar que aquestes, massa lligades a l'espectacle itinerant, no eren prou dignes i que, a més, era massa perillós d'emmagatzemar-les. L'altra onada es produí amb l'adveniment del cinema sonor vers el 1932. Les pel·lícules de l'època muda, ja no tenien cap reclam. Milers de pel·lícules varen ser destruïdes, rascades i emulsionades de nou, per tal de filmar-hi al damunt una nova pel·lícula.

Cap als anys 50, amb l'aparició d'un nou suport ininflamable, anomenat Safety, s'inicià la darrera gran onada de destrucció massiva. Moltes pel·lícules, obres d'art o no, però en tot cas documents d'una època, es destinaren a la prosaica finalitat de ser pintes o colls durs de camisa, a part de la gens menyspreable aportació econòmica que representarà la recuperació de la plata continguda a l'emulsió.

La conservació dels materials cinematogràfics.

Tan sols es pot garantir la conservació de les pel·lícules mitjançant unes condicions especials, sense les quals es fa impossible d'assegurar-ne la supervivència. Aquestes, a causa del seu alt cost, només les poden assolir unes instal·lacions destinades a aquest fi —les filmoteques— que compleixen unes rigoroses normes dictades per la FIAF (Federació

Internacional d'Arxius de Films). Les pel·lícules de nitrat, han de ser conservades en un búnker especial, aïllat de les altres pel·lícules. Cal que estiguin a una temperatura constant de 5-6° i amb el 50-55% d'humitat. A més, cal un sistema de renovació de la massa d'aire del volt, a raó d'un 25% del total cada hora. Les de suport safety, han de ser conservades en un volt diferent, a una temperatura constant de 10-12° i amb un 60% d'humitat.

Amb tot el que s'ha explicat anteriorment, es pot comprendre fàcilment la necessitat de salvar tots aquells films que hagin sobreviscut de tants desastres, encara que es tracti de pocs metres de pel·lícula. L'acord de col·laboració entre filmoteques, permet que es puguin complementar obres cinematogràfiques amb l'aportació de materials de diferents arxius. Com faria un arqueòleg per tal de completar una peça, un mosaic... així mateix es pot procedir amb fragments de pel·lícula, per tal de recompondre-la.

LA PEL·LÍCULA DE LES SANTES, UNA MOSTRA DEL PATRIMONI CINEMATOGRAFIC RECUPERAT.

Fitxa tècnica.

Títol: *Fiestas de las Santas de Mataró en el año de la victoria.*

Data de producció: juliol de 1939

Producció: Iluro Film

Muntatge: Juan Pallejà

So: Úbeda
(sistema español)

Narració: Rafael Cruz

Metratge: 528,4 metres

Durada: 19'15",
a 24 imatges/segon

Suport: Nitrat

Format: 35 mm.

Descripció del contingut.

Amb una narració en off i la inclusió de rètols, s'inicia el documental explicant l'evolució històrica de la ciutat des del temps de la Iluro romana fins al moment de la filmació de la pel·lícula, enaltint la manera de ser dels mataronins. A continuació, amb una vista general de la ciutat, es veu el nucli urbà, la basílica de Santa Maria, ... tot filmat des de la zona alta de la

Un infant, aliè al drama de la recent guerra, mira la desfilada de l'artilleria lleugera de la ciutat. Foto Arxiu d'Audiovisuals.

De la pel·lícula *FIESTAS DE LAS SANTAS EN EL AÑO DE LA VICTORIA*.

ciutat, on encara es veien nombroses vinyes, avui ja desaparegudes, ocupades per la progressiva extensió del poblament.

El documental primer de tot ens mostra la indústria fabril de Mataró. En aquells anys, el sector tèxtil ja tenia la importància econòmica que havia de mantenir durant llargs anys i que justificaria el merescut títol de ciutat punta en aquest ram. Podem veure-hi les empreses següents, avui totes elles desaparegudes.

Calceteria del Litoral S.A.
Molfort's
Llorenç Llinàs
Vda. Julià Ginestà (Ca l'Esclop)

En totes elles, la filmació se centra a mostrar una maquinària moderna i la producció ràpida i eficient dels obrers i obreres. Presidint la paret d'una fàbrica, una fotografia del general Franco, imatge a la qual s'haurien d'acostumar les successives generacions, igual que a la llegenda que durant llargs anys va ocupar el mur de can Marfà: *La fe en Dios y una mano fuerte para el trabajo. Viva Franco! Arriba España!*

A part d'aquestes fàbriques tèxtils, el film ens presenta també dos altres negocis. Un, la botiga ubicada a la Riera núm. 52, anomenada *La Cartuja de Sevilla*, propietat d'Anna Blay, dedicada a la venda d'efectes i imatges religioses. L'altre, la coneguda *Granja Caralt*, propietat de Dolores Rey (2).

Després un recorregut urbà ens porta al carrer d'en Pujol, on una tradició popular —sense cap fonament històric— situava el naixement de les santes patrones de la ciutat, Juliana i Semproniana. Allí veiem l'altar muntat, guarnit de flors, amb les imatges de les Santes, i la *Falange*, amb baioneta calada rendint honors.

Les festes de l'any 1939 s'aprofitaren per poder executar obres ben significatives i paradigmàtiques del nou règim i que la filmació incorpora. Un d'aquests actes, celebrat el dia 25 de juliol, fou la col·locació de la primera pedra del *Monumento en memoria de los Caídos por Dios y por España*, en el lloc ocupat per l'antic convent de les Tereses. Totes les autoritats de la ciutat, amb l'alcalde Sr.

La Organización de la Juventud Falangista de Mataró en l'acte para-militar del parc.
Foto Arxiu d'Audiovisuals.
De la pel·lícula *FIESTAS DE LAS SANTAS EN EL AÑO DE LA VICTORIA*.

Joan Brufau al front, assistiren a l'acte, que presidí el general García Escámez. Després es van beneir i lliurar les banderes a la milícia local de la *F.E.T. y de las J.O.N.S.*

També aquell dia es canvià el nom de molts carrers de la ciutat per noms adients al nou règim, rambla del *Generalísimo Franco*, rambla de *José Antonio*, carrer de *Calvo Sotelo*...

A la tarda es va fer una Festa Marítima, en honor de la Mare de Déu del Carme i en homenatge als herois del mar, en la qual les barques engalanades van traslladar la imatge al seu santuari de Caldes d'Estrac.

El dia 27 de juliol, al matí, se celebrà l'ofici de les Santes i es cantà la *Missa de Glòria*, de mossèn Blanch, presidint l'acte el bisbe de Cartagena, administrador apostòlic de la Diòcesi de Barcelona Dr. Miguel de los Santos Díaz Gómara. El documental recull el moment en què aquest arriba a la basílica de Santa Maria, i es dirigeix fins a l'altar major, envoltat de domassos i teles, ben il·luminat, per tal de modificar l'aparença de destrossa de l'interior de l'església, a causa de la guerra.

La processó que tingué lloc aquella tarda, va ser una imponent demostració de l'aliança del poder militar i religiós. Tal com ho esmenta el programa oficial de la Festa Major:

A las seis y media, solemne procesión con las Reliquias de las Santas Patronas salvadas del odio marxista... El pendón principal ha sido confiado por el Excelentísimo Ayuntamiento al General Jefe de la Cuarta Región Excmo. Sr. D. Luís Orgaz Yoldi, a quién acompañarán como cordonistas el Excmo. Sr. Gobernador Civil de ésta provincia D. Wenceslao González Oliveros y el Ilre. Sr. Alcalde de nuestra ciudad D. Juan Brufau Cusidó... Concurrirá a tan imponente manifestación de homenaje y veneración a nuestras Santas Patronas el Imo. y Rdmo. Sr. Obispo Dr. Díaz Gómara, revestido de la Capa Magna. (3)

Els actes festius descrits en la filmació inclouen també nombroses desfilades del més estricte sentit militar. Una d'elles formada per la *Banda Infantil y Juvenil de la Falange, Banda de Cornetas y Tambores*, i les infermeres de la *Sección Femenina* passa pel davant de l'Ajuntament on, des del balcó, presideixen les autoritats civils, amb l'alcalde Joan Brufau. A la façana es veu clarament la làpida que durant molts anys hi va figurar, glossant el *parte de la Victoria* del general Franco, de l'1 d'abril de 1939. A l'altra banda de la paret de l'Ajuntament, s'hi veu el cartell de la Festa Major, corresponent a l'any 1939.

La Festa Major va gaudir també i la filmació contempla la presència dels gegants, en Robafaves, la Geganta i la Toneta, acompanyats per nans i fla-

biolaires; llavors no hi havia encara en Maneló. Els gegants van vestits un xic diferent de com van ara; els nans, en canvi, conserven una vestimenta força semblant.

Com és tradició, no hi ha festa major sense castell de focs d'artifici. Aquell any, el pirotècnic de Reus, Sr. Espinós, en preparà un ben adient al moment, amb un final que proclamava *¡Saludo a Franco! ¡Arriba España!*, recollit també al documental.

Un altre acte polític d'importància, que s'aprofità per fer durant la festa major, va ser la *Magna concentración Comarcal de la O.O.J.J. de Falange Española Tradicionalista y de las J.O.N.S., con asistencia de las Jerarquías Provinciales, Comarcales y Autoridades* (4). L'acte comptà amb l'exhibició de tots els convocats al Parc Municipal, en una festa que semblava prendre patró de les festes esportivo-militars nazis.

La filmació inclou, a més, una revista del general Orgaz a la caserna d'Artilleria lleugera, situada on avui hi ha l'avinguda Jaume Recoder, i també una missa de campanya a la plaça de Santa Anna, amb la benedicció de banderes de la *Sección Femenina de la F.E.T. y de las J.O.N.S.*

Les festes de les Santes d'aquell any 1939 acabaren amb una imponent parada o desfilada militar, amb tanquetes incloses, banda militar i soldats en formació, en record del 27 de gener, data de l'entrada dels nacionals a Mataró, o, segons la manera de dir-ho dels qui havien guanyat la guerra, data de l'alliberament de la ciutat. Tampoc no podia faltar, un cop més, la desfilada amb els prohoms de la ciutat, així com les jerarquies religioses, en un acte anomenat cívico-militar.

El documental finalitza amb la visió de la gran manifestació cívico-religiosa d'homenatge a les relíquies de les Santes, en la qual figurava un gran carruatge triomfal, amb dues nenes vestides de *Santes de Glòria*, acompanyades d'un grup d'armats muntats a cavall, i amb assistència d'autoritats civils i religioses, organitzacions polítiques i nens i nenes de primera comunió.

Els armats acompanyen el carruatge amb les nenes que l'any 39 feien de Santes..
Foto Arxiu d'Audiovisuals.
De la pel·lícula *FIESTAS DE LAS SANTAS EN EL AÑO DE LA VICTORIA*.

INVESTIGACIONES RESPECTE
EL DOCUMENTAL.

La pel·lícula *Fiestas de las Santas en el año de la Victoria*, és propietat del Museu Arxiu de Santa Maria que la conservava a les seves dependències; no hi ha, però, constància del seu ingrés a la institució, tot i que ja era al Museu Arxiu l'any 1974, quan es va formar l'actual Equip de gestió. Sembla però, que l'havia conservat durant uns anys Mn. Josep M. Andreu i Castany i que després havia estat força temps a la cabina de cinema del Foment Mataroní. Avui està dipositada a l'Arxiu d'Àudio-visuals de la Generalitat de Catalunya (Filmoteca), que ha fet la seva restauració, restauració que ha permès d'exhibir-la a la Mostra de Cinema de Mataró d'enguany.

És un valuós document per a qualsevol investigador, historiador, o per a qualsevol ciutadà o ciutadana desitjós de conèixer una època política conflictiva de la nostra ciutat. Amb aquest documental podem evocar més fermament el context en què se situen els esdeveniments d'aquell any 1939.

Analitzant les dades que aportava la fitxa tècnica del documental, la recerca se centrà en esbrinar per què en una ciutat com Mataró, pocs mesos de finida la guerra civil, s'havia pogut rodar un documental de semblants característiques, qui o quines persones haurien pogut finançar la pel·lícula.

No seria desgavellat pensar que el capellà de les Santes, mossèn Josep M. Andreu i Castany, fos el promotor de la idea. Analitzant el llibre de comptes de l'Administració de les Santes, corresponent a l'any 1939, que conserva el Museu Arxiu de Santa Maria, no hi ha cap entrada d'una quantitat que pogués fer suposar que fos el recapte o el posterior pagament de la pel·lícula. Coincidint amb la idea dels historiadors del Museu, es pot pensar que mossèn Andreu va recaptar els diners directament i a part del que seria el compte ordinari de les despeses de l'Administració. També podem suposar, sense temor d'equivocar-nos gaire, que els empresaris tèxtils, així com els altres dos negocis que surten en el documental, varen ser qui varen assumir el seu cost. De fet, és una propaganda ben directa.

Faltava però, trobar la persona que havia connectat amb l'equip tècnic que va fer el documental.

1. Sesión de Cine-Club

Organizada por la Sección de Prensa y Propaganda del S. E. U. de Mataró

EL DOMINGO, DÍA 24 DE SEPTIEMBRE DE 1939. AÑO DE LA VICTORIA
A LAS 11 DE LA MAÑANA EN EL **TEATRO MONUMENTAL CINEMA**

Se proyectará el magnífico film de la U. F. A.

FUGITIVOS

y dos Noticiarios LUCE Y FOX

Para nosotros, el Cine es un Arte y una Arma. Un Arte que debemos dignificar y una arma que debemos poner al servicio de España

NOTA:— Para invitaciones dirigirse al local de Jefatura Comarcal, Rambla José Antonio, n.º 40, piso, de 10 a 1 de la mañana y de 4 a 8 de la tarde, y el Domingo, día 24, por la mañana en el Teatro Monumental Cinema.

Anunci de la 1a. Secció de Cine-Club del S.E.U. El franquisme va tenir sempre molt clar el poder que el cinema podia exercir sobre les masses i l'utilitzà com a eina política. *HOJA OFICIAL DE F.E.T. Y DE LAS J.O.N.S. DE MATARÓ*. Núm. 18. Dissabte, 23 de setembre de 1939.

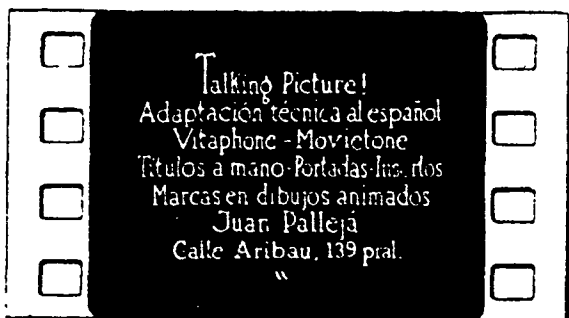
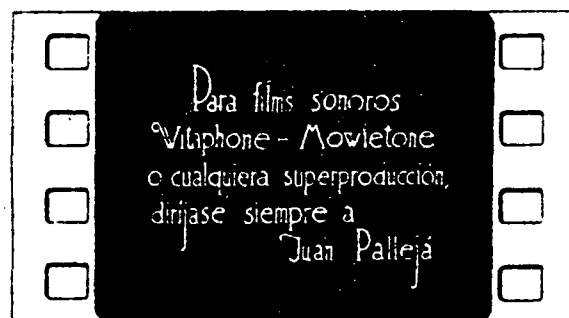
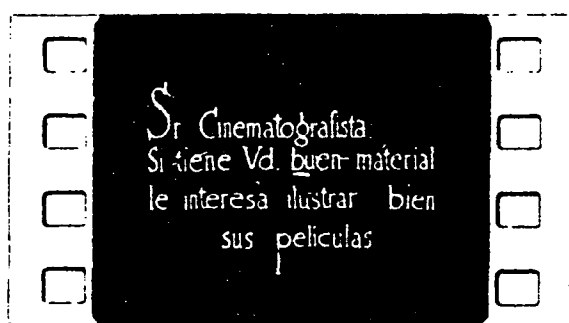
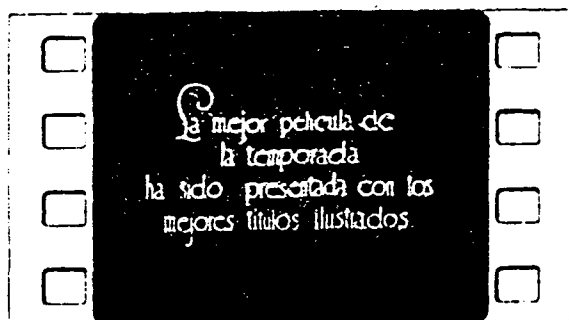
Cristòfol Masachs i Sureda, fotògraf mataroní, estava relacionat amb el món del cinema des de la vessant tècnica. Col·laborava fent rètols de les pel·lícules. És força creïble que el nexce que tenia des d'aquest angle professional li permetés de posar-se en contacte amb l'equip de rodatge. De fet, ell fou qui es cuidà de la part fotogràfica informativa i de la direcció artística de la pel·lícula de *Las Santas*.

La productora del rodatge, *Iluro Film*, en singular, donava idea que no havia produït cap més pel·lícula. De fet, no consta com a productora en cap llibre de registre de la propietat. Per altra banda, era un fet freqüent que es muntés una productora per fer un film, i que després no tingués continuïtat.

La part de muntatge anà a càrrec de Joan Pallejà Mañanet. El 1916 havia dirigit i interpretat pel·lícules de *Oest*, activitat que compartí amb la realització d'altres pel·lícules com *La piedra que cae al lago*, *Lilian*, *El tren de los suicidas*. També va dibuixar a la premsa i, a més, dirigí altres films. Després es dedicà al doblatge i a la titulació de pel·lícules, per passar finalment a ser muntador de nombrosos films, *Huella de luz*, *El Judas...* (5). Al llibre *La cinematografía en España* (6), corresponent a l'any 1933-1934, Joan Pallejà s'anuncia com a retolista, a més de figurar també com a dibuixant i director tècnic cinematogràfic. A l'*Anuario Cinematográfico Español* (7), de 1935, continua oferint els mateixos serveis. Com podem constatar, es tracta d'un home certament polifacètic.

L'activitat comuna de retolar pel·lícules, segurament va ser la causa de la coneixença de Joan Pallejà amb Cristòfol Masachs, i possiblement aquesta coneixença va fer que aquest pensés en ell a l'hora de fer el muntatge del documental.

MODELO DE TITULOS A MANO

Juan Pallejá
Pasaje Modolell, 13, 2.º
BARCELONA

Anunci del Sr. Joan Pallejá com a retolista de pel·lícules.
LA CINEMATOGRAFIA EN ESPAÑA, anys 1933-1934.

Exhibició de la pel·lícula.

A part d'una exhibició privada, feta al cinema Casal, per l'Equip del Museu Arxiu de Santa Maria, no hi havia constància que s'hagués vist públicament en cap ocasió.

Després de cercar informació a la premsa local, finalment es localitzà el dia en què es va fer un passi privat del documental. La pel·lícula, que es va rodar a finals de juliol de 1939, es va revelar i muntar amb una rapidesa considerable; el 12 d'agost del mateix any estava llesta per veure'n el resultat. Tal com surt al diari *MATARÓ, Hoja oficial de F.E.T. y de las J.O.N.S.*, d'aquell dia:

LA PELÍCULA DE LAS SANTAS:

Anoche en el cine Gayarre se pasó en sesión privada el film sobre nuestras Fiestas al que fuimos especialmente invitados. —Se suposa que parla dels redactors del diari—. En conjunto, éste film del cual daremos una referencia más detallada, creemos que reúne dentro las posibilidades el ambiente de los actos, merece nuestra especial admiración y digno de ser recomendado a todos los mataroneses.

Han colaborado en la confección del mismo, los técnicos siguientes:

Ramon Úbeda, Ernesto Ferrer, Sebastián Perera. El registro sonoro es Úbeda, sistema español patentado.

De la parte fotográfica informativa y de la dirección artística se ha encargado C. Masachs Sureda. (8)

Però, malgrat l'anunci fet, aquesta àmplia informació no arribà. No hi ha cap constància escrita a la mateixa premsa del fet anunciat.

Finalment, la pel·lícula ja en la seva forma actual, va ser exhibida al públic mataroní a la Festa Major següent. Al mateix diari, en la data de 24 de juliol de 1940, s'anunciava aquesta exhibició dins els actes de les Santes. La pel·lícula es va projectar al Monumental Cinema, el dia 26 de juliol, en sessió contínua de tarda i nit. No es tenen dades que puguin informar de l'acollida dels mataronins a la pel·lícula, ni del públic assistent a l'acte.

Presumpta mutilació de seqüències del documental.

El material corresponent al documental de *Las Santas* consta d'una còpia positiva en 35 mm., dos rotlles corresponents al negatiu i dos negatius de so, en format de 17,5 mm. En aquella època, la manca de suport amb què es comptava, va fer que es partissin pel·lícules per la meitat per aprofitar més el material, pel que fa als negatius de so.

L'Equip del Museu Arxiu de Santa Maria havia recollit el rumor de l'existència d'alguna petita mutilació *intencionada* abans de l'ingrés de la pel·lícula a la institució.

Estudiant primer la pel·lícula muntada s'aprecia un sol tall en el metre 190'8, però contrastat aquest amb un vídeo d'estudi, obtingut directament del negatiu, es constata que no té cap transcendència, i que pot ser causat per un trencament de manipulació, fet freqüent per altra banda. Manca tan sols una petita seqüència corresponent a l'interior d'una sastreria, on prenen mides a un client.

DIFICULTATS PER A LA IDENTIFICACIÓ DE MATERIALS CINEMATogrÀFICS.

Abans he esmentat que el *setè art* va tardar molts anys a ser considerat com a tal. Això sol, ja va ocasionar que les pel·lícules tardessin anys a ser considerades com a objecte artístic i, per tant, susceptibles de ser protegides. Una pintura, una escultura, ... ha tingut des de sempre la consideració

d'obra d'art. Les pel·lícules, malgrat ésser documents que recullen dades de tot tipus, antropològiques, culturals, polítiques, de pensament, de tecnologia, ... no han gaudit d'aquesta consideració. No ha d'estranyar ningú si afirmem que moltes han anat a parar a les escombraries, o han estat venudes a pes, o cremades.

Per altra banda hi ha museus, arxius... que, tenint clar que són objectes artístics i documents, afortunadament les han guardades. Però no sempre es coneix el perill que suposa de guardar les pel·lícules de nitrat, perill que implica la ignició o la putrefacció, amb la consegüent pèrdua del document.

L'historiador cinematogràfic es troba amb molta freqüència que els familiars propers dels primers cineastes, productors, muntadors..., considerant que aquestes activitats no tenien una importància rellevant, no han conservat documents ni dades que ara serien valuosíssims per tal de fer la identificació amb més rigor.

M. Encarnació Soler i Alomà

NOTES.

1.- Dades extretes del llibre *La imagen rescatada*, FilMOTECA de la Generalitat Valenciana, 1991.

2.- Propietat segons consta en la premsa local *Diario de Mataró*, corresponent a l'any 1939.

3.- Programa oficial de la Festa Major. *Diario de Mataró, al servicio de Falange Española Tradicionalista y de las J.O.N.S.*. Número extraordinari. *Fiestas de las Santas del Año de la Victoria*.

4.- Programa oficial de la Festa Major. *Diario de Mataró*.

5.- Segons informació obtinguda del *ANUARIO ESPAÑOL DEL CINE - Sindicato Nacional del Espectáculo*. Any 1963.

6.- Segons informació de *La Cinematografía en España*, anys 1933-1934.

7.- Segons informació de *Anuario Cinematográfico Español*, any 1935.

8.- *Diario de Mataró. Hoja oficial del F.E.T. y de las J.O.N.S.* Núm. 72, dissabte 12 d'agost de 1939.